

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

CONVENANT UITVOERINGSPROGRAMMA WATERWINNING BRABANTSE BIESBOSCH 2015 – 2021

de blauwgroene gemeente

ONDERGETEKENDEN:

1. Staat der Nederlanden, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid, gevestigd te Rotterdam, Boompjes 200, vertegenwoordigd door de directeur Netwerkmanagement, W. Dekker;
2. Evides, gevestigd te Rotterdam, Schaardijk 150, vertegenwoordigd door de interim directeur Sector Drinkwater, M. Nijse;
3. Provincie Noord-Brabant, gevestigd te 's-Hertogenbosch, Brabantlaan 1, vertegenwoordigd door de gedeputeerde Water, J.J.C. van den Hout;
4. Waterschap Brabantse Delta, gevestigd te Breda, Bouvignelaan 5, vertegenwoordigd door het Dagelijks Bestuurslid, C.C.A. Coppens;
5. Waterschap Rivierenland, gevestigd te Tiel, De Blomboogerd 1, vertegenwoordigd door de heemraad, A. Bassa;
6. Waterschap Aa en Maas, gevestigd te 's-Hertogenbosch, Pettelaarpark 70, vertegenwoordigd door de dijkgraaf, L.H.J. Verheijen;
7. Gemeente Drimmelen, gevestigd te Made, Park 1, vertegenwoordigd door de burgemeester, G.L.C.M. de Kok;
8. Gemeente Geertruidenberg, gevestigd te Raamsdonkveer, Vrijheidstraat 2, vertegenwoordigd door de wethouder, K.J.H.A. van Oort;
9. Gemeente Waalwijk, gevestigd te Waalwijk, Taxandriaweg 6, vertegenwoordigd door de wethouder, J. van Groos,

hierna te noemen “partijen”,

NEMEN HET VOLGENDE IN AANMERKING:

- A. De duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening wordt in de Drinkwaterwet aangemerkt als een dwingende reden van groot openbaar belang, waarvoor de overheid zorg moet dragen.
- B. De partijen willen hun bijdrage leveren aan het realiseren van bovengenoemde zorgplicht.
- C. De partijen hebben daartoe het document 'Uitvoeringsprogramma gebiedsdossier waterwinning Brabantse Biesbosch 2014-2021' opgesteld (hierna te noemen Uitvoeringsprogramma, zie bijlage)
- D. In het onder c. genoemde document zijn de risico's die gezien worden als bedreiging voor deze waterwinning beschreven en de maatregelen om de risico's te reduceren uitgewerkt.
- E. De partijen hechten eraan deze maatregelen te bekrachtigen met een convenant.

ZIJN OVEREENGEKOMEN ALS VOLGT:

ARTIKEL 1 • DOELSTELLING

- A. Partijen spannen zich – al dan niet gezamenlijk - in om de maatregelen, zoals neergelegd in het Uitvoeringsprogramma, te realiseren.
- B. Het Uitvoeringsprogramma maakt als bijlage deel uit van dit convenant.

ARTIKEL 2 • FINANCIEN

- A. Partijen spannen zich maximaal in om de geraamde kosten voor de door hen te nemen maatregelen op te nemen in hun (meerjaren)programma's.
- B. Iedere partij draagt de kosten van inzet van het eigen personeel.

ARTIKEL 3 • ORGANISATIE

- A. Rijkswaterstaat bewaakt de voortgang van de uitvoering van de maatregelen en neemt het initiatief om de samenwerking te evalueren, de afspraken evenals de uitvoering daarvan te actualiseren en te monitoren (zie ook artikel 4).

ARTIKEL 4 • COMMUNICATIE

- A. Minimaal één keer per jaar neemt Rijkswaterstaat het initiatief om de projectgroep met de ambtelijke vertegenwoordigers van de partijen bijeen te roepen.
- B. In de bij punt A. genoemde bijeenkomst informeren de partijen elkaar over de vorderingen die gemaakt zijn met de uitvoering van de maatregelen en over nieuwe ontwikkelingen die van belang zijn voor de waterwinning.

ARTIKEL 5 • INWERKINGTREDING EN LOOPTIJD

- A. Het convenant treedt in werking, nadat dit door alle partijen is ondertekend.
- B. Het convenant wordt uiterlijk in 2021 beëindigd als de in het Uitvoeringsprogramma genoemde maatregelen naar oordeel van de begeleidingsgroep zijn gerealiseerd.
- C. Bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken met betrekking tot de genoemde maatregelen in het Uitvoeringsprogramma door één of meerdere partijen kan elk van de andere partijen dit aan de orde te stellen. De afspraken zijn echter niet in rechte afdwingbaar. Geschillen dienen onderling te worden opgelost.
- D. Elk van de partijen kan het convenant opzeggen door middel van een brief aan alle andere partijen. Die partij wordt wel geacht lopende afspraken af te ronden en aangegane verplichtingen na te komen.

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Aldus in negenvoud opgemaakt en ondertekend,

Voor Rijkswaterstaat

Voor Evides

Voor de provincie Noord-Brabant

Voor het Waterschap Brabantse Delta

Voor het Waterschap Rivierenland

Voor het Waterschap Aa en Maas

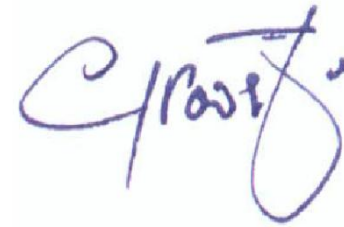
Voor de gemeente Drimmelen

Voor de gemeente Geertruidenberg

Voor de gemeente Waalwijk

Uitvoeringsprogramma gebiedsdossier waterwinning

Brabantse Biesbosch 2015-2021

Datum 18 september 2014

Status Definitief

Colofon

Uitgave

Rijkswaterstaat West Nederland Zuid

Datum

September 2014

Auteurs

Silvana Ciarelli (Rijkswaterstaat)

John Hin (Rijkswaterstaat)

Status

Definitief

Met medewerking van

Bas Schaaf (Evides)

Adrie Geerts (Provincie Noord-Brabant)

Corné Machielsen (Waterschap Brabantse Delta)

Anne Wim Vonk (Waterschap Aa en Maas)

Pieter Sollie (Waterschap Rivierenland)

Informatie

Erwin van de Griend

T. 06 15129424

Erwin.vande.griend@rws.nl

Silvana Ciarelli

T. 06 21171403

silvana.ciarelli@rws.nl

Adresgegevens

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid

Postbus 556

3000 AN Rotterdam

Inhoud

1 Inleiding—12

2 Maatregelen waterwinning Brabantse Biesbosch—16

- 2.1 Maatregelen vanwege mogelijke risico's als gevolg van incidenten en calamiteiten—16
- 2.1.1 Waterschappen lichten Evides en Rijkswaterstaat tijdig in bij relevante calamiteiten in regionale wateren—16
- 2.1.2 Rijkswaterstaat actualiseert calamiteitenplannen voor de natte en droge infrastructuur—17
- 2.1.3 Rijkswaterstaat licht Evides tijdig in over baggerwerk en ander grondverzet—18
- 2.1.4 Rijkswaterstaat verkent de risico's van calamiteiten door scheepvaart—19
- 2.2 Maatregelen vanwege mogelijke risico's als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen—20
- 2.2.1 Rijkswaterstaat en de waterschappen beoordelen de ruimtelijke plannen op effecten voor waterkwaliteit—20

3 Regio-overstijgende maatregelen—21

- 3.1 Aanpassen normstelling—21
- 3.2 Generieke maatregelen onkruidbestrijdingsmiddelen—22
- 3.3 Beschermingszones—22

Bijlagen—23

Bijlage 1. Overzicht maatregelen uit het gebiedsdossier—24

Bijlage 2. Contactpersonenlijst gebiedsdossier en uitvoeringsprogramma—27

1 Inleiding

De drinkwatervoorziening is in de Drinkwaterwet aangemerkt als een dwingende reden van groot openbaar belang. De overheid draagt zorg voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Een belangrijk onderdeel van deze zorg betreft de beschikbaarheid van bronnen en de bescherming daarvan tegen verontreiniging. De doelstellingen ten aanzien van de bronbescherming zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW). In de Nederlandse wetgeving zijn deze doelstellingen overgenomen in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (Bkmw 2009).

In 2010 zijn in het Nationaal Wateroverleg door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu met de betrokken partijen (provincies, waterbeheerders, gemeenten en drinkwaterbedrijven) afspraken gemaakt over het opstellen van een gebiedsdossier voor alle winningen ten behoeve van de drinkwatervoorziening en over de taakverdeling daarbij. De regierol bij de gebiedsdossiers is belegd bij de provincies, met dien verstande dat voor oppervlaktewaterwinningen vanuit rijkswateren de provincie deze regierol in overleg aan Rijkswaterstaat kan overdragen.

Wat is een gebiedsdossier?

In een gebiedsdossier wordt informatie opgenomen over (potentiële) bedreigingen van de waterkwaliteit ter plaatse van de waterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening. Op basis van deze informatie worden mogelijke beschermingsmaatregelen, gericht op preventie en risico-beheersing, ontwikkeld en in het dossier opgenomen. Vervolgens nemen de betrokken partijen – uitgaande van het gebiedsdossier – een besluit over de daadwerkelijk uit te voeren maatregelen.

Voor het opstellen van het gebiedsdossier en het daarop volgend uitvoeringsprogramma van de oppervlaktewaterwinning van Evides in de Brabantse Biesbosch heeft de Provincie Noord-Brabant Rijkswaterstaat bereid gevonden de regierol over te nemen. Er is een ambtelijke projectgroep opgericht, waarin behalve Rijkswaterstaat ook het drinkwaterbedrijf Evides, de waterschappen Brabantse Delta, Aa en Maas en Rivierenland, de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Waalwijk en de Provincie Noord-Brabant vertegenwoordigd zijn. In Tabel 1.1 zijn rol en verantwoordelijkheid van de betrokken partijen vermeld. Het gebiedsdossier is in 2012 afgerond.

In het gebiedsdossier zijn de feiten over de winning op een rij gezet, de risico's voor de waterwinning geschetst en zijn mogelijke maatregelen ter beheersing van deze risico's beschreven. Deze mogelijke maatregelen vormden het startpunt voor dit uitvoeringsprogramma. De maatregelen in het gebiedsdossier zijn in overleg met de betrokken partijen geclusterd en verder concreetiseerd. Daarnaast is kritisch gekeken naar de relevantie van elke maatregel afzonderlijk. Aan elke maatregel is een termijn verbonden en de verantwoordelijke partij is benoemd. Dit heeft geresulteerd in een totaalpakket van vijf regionale maatregelen die samen de opgave vormen voor de periode 2014-2021.

In bijlage 1 is de koppeling gelegd tussen de opgenomen maatregelen en de oorspronkelijke lijst van risico's en maatregelen van het gebiedsdossier. Niet alle maatregelen uit het gebiedsdossier zijn in dit uitvoeringsprogramma terug te vinden. Bij de maatregelen die niet opgenomen zijn in dit uitvoeringsprogramma is de reden vermeld dat deze is afgefallen.

In het gebiedsdossier zijn niet alleen maatregelen genoemd die in de regio kunnen worden genomen door de partijen die de projectgroep vormen, maar ook maatregelen die regio-overstijgend kunnen of moeten worden getroffen. De voorgestelde maatregelen betreffen veelal generieke maatregelen die op nationale schaal kunnen worden genomen of die in het internationale stroomgebied van de Maas getroffen moeten worden. Dergelijke maatregelen zijn in alle gebiedsdossiers voor oppervlaktewater- en oevergrondwaterwinningen vanuit de Maas genoemd.

Bij een tussenevaluatie van de gebiedsdossiers door RIVM in 2013 is geconstateerd dat de regio-overstijgende problematiek van drinkwaterrelevante stoffen in het stroomgebied van de Maas onvoldoende naar voren komt in de gebiedsdossiers. RIWA (Vereniging van Rivierwaterbedrijven) en Rijkswaterstaat hebben daarom gezamenlijk over deze stoffenproblematiek een aanvullend document opgesteld, 'Regio-overstijgende aanvulling gebiedsdossiers Maas' (11 december 2013). In dat document zijn mogelijke generieke maatregelen voorgesteld teneinde de waterkwaliteit in de Maas blijvend geschikt te houden voor de drinkwatervoorziening. Het document is onder de aandacht gebracht bij het Ministerie van IenM. De inhoud van het document is gebruikt ten behoeve van de Beleidsnota Drinkwater en wordt gebruikt voor het stroomgebiedbeheerplan voor het Nederlandse deel van de Maas voor de periode 2016-2021. Het document wordt ook onder de aandacht gebracht bij de Nederlandse delegatie in de Maascommissie.

Vervolg

Dit uitvoeringsprogramma wordt ter accordering voorgelegd aan elk van de betrokken organisaties die door ondertekening verklaren zich in te zetten om de maatregel(en) binnen de afgesproken termijn te realiseren. De kosten – in termen van mensen en middelen – komen voor rekening van de verantwoordelijke partij(en).

De voortgang van de uitvoering wordt bewaakt door Rijkswaterstaat. Minimaal eens per zes jaar wordt het gebiedsdossier geactualiseerd en mede op basis daarvan het uitvoeringsprogramma vernieuwd. De cyclus van eens per zes jaar sluit aan op de cyclus voor de stroomgebiedbeheerplannen voor de Kaderrichtlijn Water. Rijkswaterstaat organiseert minimaal jaarlijks een bijeenkomst van de ambtelijke projectgroep. In deze bijeenkomst wordt de voortgang besproken. Daarnaast is er ruimte voor het bespreken van relevante nieuwe ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de bescherming van het innamepunt. De bijeenkomsten kunnen voor de betrokken partijen aanleiding zijn om in onderling overleg te besluiten dat het uitvoeringsprogramma eerder dan na zes jaar geheel of gedeeltelijk wordt vernieuwd.

Tabel 1.1. Rol en verantwoordelijkheid betrokken partijen

Betrokkenen	Rol en verantwoordelijkheid
Rijkswaterstaat	<ul style="list-style-type: none"> • als waterkwaliteitsbeheerder wettelijk verantwoordelijk voor het monitoren van de oppervlaktewaterkwaliteit en voor het treffen van maatregelen (inclusief maatregelen bij calamiteiten) als het oppervlaktewater niet aan de kwaliteitseisen voldoet • bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving voor de directe lozingen in oppervlaktewater • nautisch beheerder vaarweg in de Amer en Bergsche Maas • regierol bij opstellen gebiedsdossier en uitvoeringsprogramma, bewaken voortgang uitvoering en actueel houden gebiedsdossier.
Provincie Noord-Brabant	<ul style="list-style-type: none"> • strategische beleidsbepaler voor inrichting van de fysieke leefomgeving, daarmee verantwoordelijk voor het veiligstellen van de drinkwaterfunctie in omgevings- en structuurvisie • verantwoordelijk voor het toekennen van functies aan regionale watersystemen in Noord-Brabant • bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving risicovolle bedrijven.
Evides	<ul style="list-style-type: none"> • verantwoordelijk drinkwaterbedrijf • verantwoordelijk voor het leveren van drinkwater in het voorzieningsgebied en het borgen van de kwaliteit van het geleverde drinkwater • verantwoordelijk voor de bescherming van de ruwwaterbronnen op productielocatie Petrusplaat.
Waterschappen (Brabantse Delta, Aa en Maas, Rivierenland)	<ul style="list-style-type: none"> • waterkwaliteitsbeheerder van het regionale oppervlaktewater. • beheerder van de RWZI's en gemalen • vergunningverlener en handhaver voor directe lozingen op het regionale oppervlaktewater.
Gemeenten (Geertruidenberg, Waalwijk en Drimmelen)	<ul style="list-style-type: none"> • verantwoordelijk voor het opstellen van structuurvisies en bestemmingsplannen • bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving voor de Wet milieubeheer en indirecte lozingen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de maatregelen uit het gebiedsdossier Brabantse Biesbosch uitgewerkt voor de partijen in de regio die deel uitmaken van de projectgroep. Dit hoofdstuk vormt daarmee het feitelijke uitvoeringsprogramma.

Voor elke maatregel is het volgende beschreven:

- het geconstateerde risico
- de inhoud van de maatregel
- het beoogde doel of eindresultaat
- de periode waarin de maatregel wordt uitgevoerd
- eventueel globale kosten in capaciteit en middelen
- verantwoordelijke partij en overige betrokken partijen

In hoofdstuk 3 zijn de regio-overstijgende maatregelen kort samengevat. Ook de voortgang van deze regio-overstijgende maatregelen zal door Rijkswaterstaat worden bewaakt.

2 Maatregelen waterwinning Brabantse Biesbosch

In dit hoofdstuk worden de in het gebiedsdossier beschreven maatregelen die regionaal opgepakt zullen worden, verder uitgewerkt.

2.1 Maatregelen vanwege mogelijke risico's als gevolg van incidenten en calamiteiten

2.1.1 Waterschappen lichten Evides en Rijkswaterstaat tijdig in bij relevante calamiteiten in regionale wateren

<i>Risico (zie nr.6 van bijlage 1)</i>
<p>Calamiteiten in regionale wateren kunnen bij lozing via poldergemalen op het rijkswater voor verontreinigingen op het drinkwaterinnamepunt zorgen. Bij dergelijke calamiteiten moet worden gedacht aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bluswater afkomstig van een brand; • illegale lozingen op regionale oppervlaktewateren; • industriële calamiteiten met lozing op regionale oppervlaktewateren
<i>Maatregel</i>
<p>De waterschappen nemen in het calamiteitenhandboek op dat bij een calamiteit waarbij mogelijk verontreinigd polderwater in de beschermingszone rond het drinkwaterinnamepunt belandt, zowel Rijkswaterstaat als het drinkwaterbedrijf Evides wordt ingelicht.</p> <p>Om de verspreiding van verontreinigen te vermijden/beperken wordt de volgende informatie verstrekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de soort verontreiniging; • de hoeveelheid van de lozing via het poldergemaal op het rijkswater; • de duur van de calamiteit; • de exacte locatie waar de verontreiniging wordt ingebracht op het rijkswater • de maatregelen die getroffen worden om de verontreiniging op te ruimen.
<i>Eindresultaat</i>
<p>Evides en Rijkswaterstaat zijn tijdig van informatie voorzien, zodat ze tijdig maatregelen kunnen nemen t.b.v. hun activiteiten en beheer.</p>
<i>Fasering</i>
<p>De maatregel wordt in 2014 uitgevoerd door bovengenoemde informatie op te nemen in het calamiteitenhandboek.</p>
<i>Kosten</i>
<p>Behalve voor de personele inzet zijn aan deze maatregel geen kosten verbonden.</p>
<i>Verantwoordelijke partij en overige betrokken partijen</i>
<p>De waterschappen Brabantse Delta, Aa en Maas en Rivierenland zijn elk binnen hun eigen beheergebied verantwoordelijk voor deze maatregel. Betrokken partijen zijn: Rijkswaterstaat, Veiligheidsregio en Evides.</p>

2.1.2

Rijkswaterstaat actualiseert calamiteitenplannen voor de natte en droge infrastructuur

Risico (zie C1 van bijlage 1)

Zowel op het water als op de weg (de A27 kruist de Bergsche Maas bij Hank) kunnen er calamiteiten ontstaan met negatieve gevolgen voor de waterkwaliteit van het innamepunt Brabantse Biesbosch. Bij een calamiteit op de brug kan verontreiniging via hemelwaterafvoeren van de brug in het oppervlaktewater terecht komen. In calamiteitenplannen van Rijkswaterstaat Zuid-Nederland of Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid is er geen specifieke aandacht voor mogelijke negatieve beïnvloeding van de waterkwaliteit door calamiteiten op de weg. Drinkwaterbedrijven of waterwinningbedrijven komen in deze calamiteitenplannen nog niet ter sprake.

Maatregel

Aanpassing en actualisatie van de calamiteitenplannen binnen Rijkswaterstaat is noodzakelijk om te borgen dat Evides tijdig wordt ingelicht over calamiteiten op het water en op de weg.

Bij Rijkswaterstaat zijn in de huidige situatie de calamiteitenplannen voor de natte en droge infrastructuur nog gescheiden.

In het deelcalamiteitenplan "waterverontreinigingen" worden de drinkwaterinnamepunten vanuit oppervlaktewater op kaart weergegeven. Voor de droge infrastructuur worden de acties die nodig zijn om de negatieve gevolgen van calamiteiten (op wegen) op de waterkwaliteit aan te pakken in beeld gebracht en opgenomen in de calamiteitenplannen.

In de calamiteitenplannen voor de natte en de droge infrastructuur wordt Evides genoemd als partner die geïnformeerd moet worden in geval van calamiteiten, inclusief specifieke adresgegevens.

Eindresultaat

Rijkswaterstaat heeft via de calamiteitenplannen geborgd dat Evides tijdig wordt ingelicht over calamiteiten op het water en op de weg.

Fasering

De maatregel wordt in 2016 uitgevoerd.

Kosten

Behalve voor de personele inzet van Rijkswaterstaat voor de aanpassing/actualisatie van de calamiteitenplannen zijn aan deze maatregel geen kosten verbonden.

Verantwoordelijke partij en overige betrokken partijen

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor deze maatregel. Evides wordt erbij betrokken.

2.1.3 Rijkswaterstaat licht Evides tijdig in over baggerwerk en ander grondverzet

<i>Risico (zie nr. 4 van bijlage 1)</i>
Vertroebeling van het oppervlaktewater als gevolg van baggerwerkzaamheden of grondverzet in de Amer of Brabantse Biesbosch kan (tijdelijk) nadelige effecten veroorzaken op het innamepunt van Evides. Baggerwerkzaamheden en andere vormen van grondverzet zoals bijvoorbeeld ten behoeve van natuur- inrichtingsmaatregelen aan de oevers, kunnen daarom leiden tot innamestops.
<i>Maatregel</i>
Voorafgaande aan baggerwerkzaamheden/grondverzet dient Rijkswaterstaat op basis van het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) als bevoegd gezag door de aannemer op de hoogte te zijn gebracht. Rijkswaterstaat borgt in haar interne procedures dat Evides tijdig en stelselmatig wordt ingelicht over de start, de periode en de locatie van de werkzaamheden.
<i>Eindresultaat</i>
Evides wordt tijdig op de hoogte gesteld over de uit te voeren werkzaamheden zodat ze tijdig maatregelen, zoals een innamestop, kan nemen.
<i>Periode/Fasering</i>
Interne procedures worden bij Rijkswaterstaat over het algemeen binnen drie jaar (2016) geëvalueerd en herijkt naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen. Bij de eerstvolgende herijking van de betreffende procedures wordt het tijdig inlichten van het drinkwaterbedrijf in de procedure opgenomen.
<i>Kosten</i>
Behalve voor personele inzet zijn aan deze maatregel geen kosten verbonden.
<i>Verantwoordelijke partij en overige betrokken partijen</i>
Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor deze maatregel. Bij uitwerking van de maatregel wordt Evides betrokken.

2.1.4

Rijkswaterstaat verkent de risico's van calamiteiten door scheepvaart

Risico (zie nr. 3 van bijlage 1)

Op de Maas bestaat een risico op calamiteiten met (beroeps)scheepvaart. Dit kan gaan om een aanvaring tussen twee schepen onderling of om eenzijdige ongevallen, zoals het uitbreken van brand. Hoewel het grootste deel van de schepen relatief onschadelijke stoffen vervoert, kunnen er incidenteel schepen bij zijn die gevaarlijke stoffen transporteren. In geval van een calamiteit kan de gevaarlijke lading vrijkomen en de waterkwaliteit ter hoogte van het innamepunt in de Brabantse Biesbosch tijdelijk verslechteren.

Maatregel

Rijkswaterstaat brengt de risico's van scheepvaart in de beschermingszone rond het innamepunt in beeld. Hierbij wordt minimaal aandacht besteed aan de volgende aspecten:

- aantal en type schepen;
- ladingen die vervoerd worden;
- overzicht van reeds genomen maatregelen om calamiteiten met gevaarlijke ladingen te voorkomen;
- wettelijke regelingen voor het omgaan met de ladingen;
- ervaringen met handhaving van deze wettelijke regelingen;
- evaluatie van incidenten uit het verleden.

Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de preventieve en curatieve maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's van calamiteiten met scheepvaart verder te beperken.

De resultaten van deze verkenning worden besproken met Evides en de Provincie Noord-Brabant. Daarbij worden eventuele vervolgacties bepaald.

Eindresultaat

Deze verkenning dient inzichtelijk te maken in hoeverre calamiteiten met schepen een risico vormen voor het innamepunt Brabantse Biesbosch. Daarnaast zal worden nagegaan welke preventieve en curatieve maatregelen effectief zijn om de risico's van calamiteiten met scheepvaart in de Brabantse Biesbosch en Amer zoveel mogelijk te beperken.

Periode/Fasering

De verkenning zal uiterlijk in 2015 worden afgerond.

Kosten

Rijkswaterstaat draagt de kosten voor het inschakelen van een marktpartij die de verkenning uitvoert. Rijkswaterstaat voert de verkenning tegelijkertijd uit voor alle directe innamepunten vanuit rijkswateren en heeft hiervoor ± 25.000 € begroot. Van alle andere betrokken organisaties wordt een personele inzet van enkele dagen gevraagd.

Verantwoordelijke partij en overige betrokken partijen

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de verkenning en rapportage. Evides en Provincie Noord-Brabant worden bij de verkenning betrokken.

2.2 Maatregelen vanwege mogelijke risico's als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen

2.2.1 Rijkswaterstaat en de waterschappen beoordelen de ruimtelijke plannen op effecten voor waterkwaliteit

Risico (zie nr. 8 van bijlage 1)
Ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van woningbouwlocaties, recreatieterreinen, bedrijventerreinen, herinrichting van landbouwgronden of het aanleggen van natuurvriendelijke oevers kunnen negatieve invloed hebben op de waterkwaliteit op het innamepunt in de Brabantse Biesbosch. Het risico bestaat dat de waterwinning niet tijdig of onvoldoende wordt meegewogen in de ruimtelijke plannen van provincie (omgevingsvisie/streekplan) of gemeenten (bestemmingsplannen).
Maatregel
Rijkswaterstaat en de waterschappen Brabantse Delta, Aa en Maas en Rivierenland borgen dat zij bij de watertoetsen en bij het toetsen van ontwerp ruimtelijke plannen (via indienen van zienswijzen) van provincie en gemeente rekening houden met de aanwezigheid van het innamepunt. Bij het toetsen wordt zowel gekeken naar effecten op het bereiken van de kwaliteitsdoelen voor het oppervlaktewater op het innamepunt als naar effecten op het optreden van calamiteiten. De toetsing van ruimtelijke plannen op waterkwaliteitseffecten wordt nu al uitgevoerd. Om ervoor te zorgen dat dit ook in de toekomst stelselmatig plaatsvindt wordt dit via interne procedures geborgd.
Eindresultaat
Met deze maatregel wordt de kans op ongewenste effecten van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen op de drinkwaterbron zoveel mogelijk beperkt.
Fasering
Rijkswaterstaat en de waterschappen Brabantse Delta, Aa en Maas en Rivierenland leggen uiterlijk in 2015 in de interne procedures vast dat bij de watertoets en toetsing van ontwerp ruimtelijke plannen rekening wordt gehouden met de drinkwaterbron.
Kosten
Personele inzet voor aanpassing van bestaande interne procedures.
Verantwoordelijke partij en overige betrokken partijen
Rijkswaterstaat en de waterschappen Brabantse Delta, Aa en Maas en Rivierenland voeren deze maatregel elk voor het eigen beheergebied uit.

3 Regio-overstijgende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de regio-overstijgende maatregelen besproken. Het betreft maatregelen die nodig zijn om in het gebiedsdossier Brabantse Biesbosch geconstateerde risico's te beperken, maar die niet in de regio door de leden van de projectgroep kunnen worden genomen. In tabel 3.1 zijn de betreffende risico's uit het gebiedsdossier genoemd.

Tabel 3.1: Risico's in gebiedsdossier Brabantse Biesbosch die een regio-overstijgende aanpak vergen

Nr. uit gebiedsdossier	Omschrijving
algemeen	Verschillen in parameters, in getalswaarden van de normen en in de wijze van toetsing aan de norm resulteren in verschillende percepties van de problemen met de oppervlaktewaterkwaliteit bij waterbeheerder enerzijds en drinkwaterbedrijf anderzijds.
algemeen	Discussies over status en doel van beschermingszone bij oppervlaktewaterwinnings
1	Overschrijding van de Bkmw-richtwaarde voor glyfosaat en structurele overschrijding van de kwaliteitseisen van de Drinkwaterregeling voor AMPA vormen een bedreiging voor de productie van drinkwater
2	Concentraties in het Maaswater van diuron, 2,4-dichloorfenoxiazijnzuur (2,4-D) en mecoprop overschrijden incidenteel de kwaliteitseis van de Drinkwaterregeling. Daarmee vormen deze bestrijdingsmiddelen een bedreiging voor de productie van drinkwater.

3.1 Aanpassen normstelling

Het als eerste genoemde algemene risico in tabel 3.1 is ook in de evaluatie van de gebiedsdossiers (RIVM, 2014) aan de orde gekomen. Verschillen in normering tussen het huidige Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 (Bkmw 2009) en de Drinkwaterregeling uit 2011 zorgen in algemene zin voor een verschil in perceptie van de problemen met de oppervlaktewaterkwaliteit bij de waterbeheer enerzijds en het drinkwaterbedrijf anderzijds. De waterbeheerder toetst of een stof de norm uit Bkmw 2009 structureel overschrijdt (op basis van 90-percentielwaarde van de meetreeks), terwijl het drinkwaterbedrijf voor dezelfde stof elke afzonderlijke meting met de kwaliteitseis van de Drinkwaterregeling vergelijkt. Bij de winning Brabantse Biesbosch heeft dit ertoe geleid dat in het gebiedsdossier de bestrijdingsmiddelen diuron, 2,4-dichloorfenoxiazijnzuur (2,4-D) en mecoprop en het afbraakproduct AMPA door Rijkswaterstaat als waterbeheerder niet als normoverschrijdend zijn aangemerkt, terwijl de stoffen wel (incidenteel) de kwaliteitseis van de Drinkwaterregeling overschrijden (zie risico 1 en 2 in tabel 3.1).

Daarnaast zijn in Bkmw 2009 niet alle stoffen opgenomen waar de drinkwaterbedrijven hinder van (dreigen te) ondervinden. Voor diverse opkomende stoffen (o.a. röntgencontrastmiddelen, geneesmiddelen) ontbreken normen in Bkmw 2009. Gevolg van ontbreken van de stoffen is dat de waterbeheerders geen verplichting hebben om de betreffende stoffen te monitoren en even-

tueel maatregelen te treffen in de waterlichamen waaruit water voor drinkwaterproductie wordt onttrokken.

Inmiddels wordt door het Ministerie van IenM gewerkt aan een wijziging van het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water. Het gewijzigde Bkmw zal in 2015 worden vastgesteld en geldt voor de KRW-planperiode 2016-2021. Bij de wijziging wordt bepaald op welke drinkwaterrelevante parameters in de komende KRW-planperiode gemonitord moet worden en welke milieu-kwaliteitseisen gaan gelden. Daarnaast worden voor de komende planperiode voorschriften uitgewerkt voor de wijze van toetsen aan de normen.

3.2 Generieke maatregelen onkruidbestrijdingsmiddelen

In het gebiedsdossier Brabantse Biesbosch (risico 1 in tabel 3.1) en de 'regio-overstijgende aanvulling gebiedsdossiers Maas' is geconstateerd dat het (onkruid)bestrijdingsmiddel glyfosaat, vooral toegepast op verhard oppervlak, de Bkmw-norm overschrijdt. AMPA, een afbraakproduct van glyfosaat, overschrijdt daarnaast veelvuldig de norm uit de Drinkwaterregeling. Er zijn twee toelatingen van glyfosaat voor verhardingen te weten Roundup® Evolution en Roundup®PowerMax. In de Nota 'Gezonde groei, duurzame oogst - Tweede nota duurzame gewasbescherming periode 2013 tot 2023' heeft het kabinet aangegeven de problemen met de drinkwaterbereiding te willen verminderen in lijn met de motie Grashoff (2011). Het kabinet heeft op basis van onderzoeken geconstateerd dat onkruidbestrijding met niet-chemische middelen haalbaar is, en volgens veel gemeenten betaalbaar, mits er uitzonderingen mogelijk blijven. Daarom wil het kabinet vanaf 2015 of 2018 het professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (waaronder glyfosaat) voor onkruidbestrijding op verhardingen in de openbare ruimte verbieden, behoudens enkele uitzonderingen. Daarnaast wordt een verbod voorzien op het toepassen van onder andere glyfosaat op sport- en recreatieterreinen en het particuliere gebruik. Dit zou voldoende moeten zijn om de normoverschrijdingen van glyfosaat en AMPA op het innamepunt Brabantse Biesbosch te beëindigen.

3.3 Beschermingszones

In de gebiedsdossiers voor oppervlaktewaterwinningen is ook naar voren gekomen dat doel en begrenzingen van de beschermingszones tot discussies leiden. Onder andere is gebleken dat de beschermingszone zich nu beperkt tot rijkswateren, terwijl het op grond van het 6-uurscriterium logisch zou zijn dat de zone ook doorloopt in de regionale wateren waaruit water op rijkswateren wordt afgevoerd. Deze discussie over begrenzing werkt door bij de discussie over de aangrenzende delen waar via provinciale en gemeentelijke plannen bescherming gerealiseerd zou moeten worden. Rijkswaterstaat heeft dit punt bij het Ministerie IenM ingebracht voor de Beleidsnota Drinkwater en gevraagd om duidelijkheid over status en doel van de beschermingszone en over de beoogde doorwerking ervan in ruimtelijke plannen.

Intussen heeft de Provincie Noord-Brabant de beschermingszone die behoort bij het innamepunt in de Brabantse Biesbosch indicatief in het Provinciaal Waterplan (2010-2015) opgenomen en weergegeven op de structuurvisiekaart van het waterplan. Dit onder voorbehoud van een eventueel besluit van het Rijk over nadere begrenzing van de beschermingszones en de juridische consequenties in de ruimtelijke ordening. De provincie verkent gedurende bovengenoemde planperiode of de vertaling van de beschermingszone in ruimtelijke plannen van de gemeente mogelijk is via opname in de Verordening ruimte Noord-Brabant.

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht maatregelen uit het gebiedsdossier

Nr.	Risico	Maatregel	Actor(en)	Paragraaf in uitvoeringsprogramma
Structureel				
S1	Algemeen	- Agenderen van afstemming van de Bkmw-richtwaarden en kwaliteitseisen van de Drinkwaterregeling bij het Ministerie van I&M	RWS, Evides	3.1
S2	Algemeen	- Evalueren van de begrenzing van de beschermingszone in relatie tot ruimtelijke planning, vergunningverlening en calamiteiten.	RWS, Evides, provincie, waterschappen	3.3
1	Glyfosaat en AMPA	- Agenderen van aanscherping van het toelatingsbeleid voor glyfosaat en stimulering van gebruik van duurzame onkruidbestrijdingsmiddelen	RWS, Evides	3.2
		- Lokaal stimuleren van gebruik van duurzame onkruidbestrijdingsmethoden	Provincie, gemeenten, waterschappen	Zie opmerking bij ¹
		- Zelf het goede voorbeeld geven door te werken volgens de Barometer Duurzaam Terreinbeheer	Gemeenten, Provincies, Waterbeheerders en Evides	Zie opmerking bij ²
2	Bestrijdingsmiddelen: diuron, Mecoprop, 2,4-D	- Aandringen op aanpassing van het generiek beleid t.a.v. normering en gebruik bij het Ministerie van I&M.	Evides	3.1

¹ = aan deze maatregel wordt al invulling gegeven door genoemde partijen, de generieke maatregelen tegen het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen (paragraaf 3.2) moeten gaan zorgen voor verdere terugdringing van de emissies.

² = aan deze maatregel wordt al invulling gegeven door genoemde partijen.

Calamiteiten				
C1	Algemeen	- Met betrekking tot het informeren van Evides nagaan waar aanscherping mogelijk en nodig is in (nieuwe versie) bestrijdingsplan waterverontreiniging.	RWS, Evides	2.1.2
3	Scheepvaart	- Onderzoek naar aard en ernst van risico's van calamiteiten door scheepvaart in de beschermingszone en naar mogelijke preventieve en curatieve maatregelen.	RWS	2.1.5
4	Vertroebeling bij baggerwerken en ander grondverzet	- Inlichten van drinkwaterbedrijf over uitvoering van baggerwerken en ander grondverzet in de beschermingszone.	RWS	2.1.4
5	Lozing van poldergemalen	- Borgen dat bij calamiteiten bij gemalen in of nabij de beschermingszone maatregelen worden genomen om verspreiding van chemicaliën en bluswater richting het innamepunt te voorkomen en/of dat het drinkwaterbedrijf tijdig wordt ingelicht	Waterschappen, gemeenten	2.1.1
6	Industrie	- Borgen dat bij calamiteiten bij bedrijven maatregelen worden genomen om verspreiding van chemicaliën en bluswater richting het innamepunt te voorkomen en/of dat het drinkwaterbedrijf tijdig wordt ingelicht.	Waterschappen, RWS, provincie, gemeenten	Zie opmerking bij ³

³ = een quick scan van de vergunningen van een aantal bedrijven binnen de Gemeente Geertruidenberg is uitgevoerd door de OMWB op verzoek van de Provincie Noord-Brabant. Conclusie was dat geen aanvullende maatregelen nodig zijn omdat de bodembeschermende voorzieningen en –voor zover van toepassing – de voorschriften uit de Publicatierreeks Gevaarlijke Stoffen-richtlijnen zorgen voor een voldoende beschermingsniveau richting oppervlaktewater.

		- Bewustwording van het gevaar van bluswater voor innamepunt.	Evides	Zie opmerking bij ³
7	Wegverkeer	- Calamiteitenplannen en interne calamiteitenorganisatie wegen en oppervlaktewateren op elkaar afstemmen, zodat bij een calamiteit op de A27 tijdig maatregelen worden genomen, waaronder het inlichten van het drinkwaterbedrijf.	RWS	2.1.2
Ruimtelijke plannen				
8	Bij nieuwe ontwikkelingen wordt onvoldoende rekening gehouden met de waterwinning	- Opnemen van innamepunt en beschermingszone in structuurvisies en bestemmingsplannen van gemeenten.	Gemeenten	Deels reeds gerealiseerd, zie 3.3
		- Ruimtelijke plannen beoordelen op effecten op de waterwinning, via watertoets en toetsing van ontwerpplannen.	RWS, waterschappen	2.2.1

Bijlage 2. Contactpersonenlijst gebiedsdossier en uitvoeringsprogramma

<u>Organisatie</u>	<u>Naam</u>	<u>Telefoon</u>	<u>e-mail</u>	<u>postadres</u>	<u>postcode postadres</u>
Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving	John Hin	06-22555569	john.hin@rws.nl	Postbus 17	8200 AA Lelystad
Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid	Erwin van de Griend	06-15129424	Erwin.vande.griend@rws.nl	Postbus 556	3000 AN Rotterdam
Rijkswaterstaat Zuid-Nederland	Ton Kerkhof	06 50621023	ton.kerkhof@rws.nl	Postbus 25	6200 MA Maastricht
Waterschap Brabantse Delta	Corné Machielsen	076 564 15 39	c.machielsen@brabantsedelta.nl	Postbus 5520	4801 DZ Breda
Waterschap Rivierenland	Pieter Sollie	0344 - 649 121	p.sollie@wsrl.nl	Postbus 599	4000 AN Tiel
Waterschap Aa en Maas	Anne Wim Vonk	06 23091931	avonk@aaenmaas.nl	Postbus 5035	5201 GA 's-Hertogenbosch
Evides	Bas Schaaf	06-22449484	b.schaaf@evides.nl	Postbus 44135	3006 HC Rotterdam
Provincie Noord-Brabant	Adrie Geerts	073-6812574	ageerts@brabant.nl	Postbus 90151	5200 MC Den Bosch
Gemeente Geertruidenberg	Henk Kools	0162 579601	h.kools@geertruidenberg.nl	Postbus 10.001	4940 GA Raamsdonksveer
Gemeente Drimmelen	Gert van Tiel	140162	gvantiel@drimmelen.nl	Postbus 19	4920 AA Made
Gemeente Waalwijk	Jos van Westerloo	06-55761097	jvanwesterloo@waalwijk.nl	Postbus 10150	5140 GB Waalwijk